

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/44/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0021201160
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:0021201160.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Borisa Brondoša a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX bytom C. D. E. XXX, zastúpený: JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., so sídlom Južná trieda 28, Košice, IČO: 52 858 774, proti žalovaným: 1/ C. F., nar. X.X.XXXX, bytom C. D. E. XXX, 2/ JRD Rakovec, družstvo, so sídlom Rakovec nad Ondavou 389, Rakovec nad Ondavou, IČO: 52 518 167, žalovaní zastúpení: Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, IČO: 50 120 000, o určenie neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľností, o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Michalovce z 29. septembra 2021, č. k. 19C/5/2021 - 92

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní nahradiť žalobcovi 100% trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Okresný súd Michalovce (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom určil, že „zmluva o nepeňažnom vklade uzatvorená dňa 18.08.2020, ktorou žalovaná v 1. rade previedla na žalovaného v 2. rade svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v katastrálnom území C. D. E., obec: C. D. E., E.: B. a ktoré sú zapísané na LV č. XXX, ako parcely registra „E“ č. XXX o výmere 78 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie, č. 175 o výmere 87 m², druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/9 k celku a ktorej vklad bol povolený pod č. k. V-2736/2020 zo dňa 25.08.2020 - 300/20 je neplatná“ a priznal žalobcovi proti žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov v pomere 100%.

Súd prvej inštancie tým v celom rozsahu vyhovel žalobe, ktorú žalobca skutkovo vystaval na tvrdení, že žalovaná v 1. rade ako podielová spoluvlastníčka predmetných nehnuteľností uzatvorila so žalovaným v 2. rade zmluvu o nepeňažnom vklade, ktorou na žalovaného v 2. rade previedla svoj spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1/9 k celku bez toho, aby žalobcovi ako podielovému spoluvlastníkovi týchto nehnuteľností ponúkla jeho spoluvlastnícky podiel na odkúpenie v súlade s ust. § 140 Občianskeho zákonníka. Žalobca sa dovolal neplatnosti predmetnej zmluvy o nepeňažnom vklade.

Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vyšiel zo skutkových tvrdení strán, pričom na ustálený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 40a, § 116 a § 140 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“), z ktorých, po posúdení procesnej prípustnosti určovacej žaloby, vyvodil záver o dôvodnosti žaloby. Po skonštatovaní nesporných skutočností a odmietnutí obrany žalovaných, podľa ktorej išlo o prevod medzi blízkymi

osobami, keďže žalovaná v 1. rade ako členka družstva žalovaného v 2. rade má záujem na jeho riadnom fungovaní vrátane benefitov, ktoré jej z členstva vyplývajú, uviedol, že „vyjadrenia žalovaného vo vzťahu k novej ujmě žalovanej v 1. rade sú vo všeobecnej rovine bez relevantných skutkových tvrdení o prípadnej ujmě žalovanej v 1. rade vo vzťahu k ňou vloženému majetku do spoločnosti žalovaného v 2. rade“. Dospel k záveru, že nešlo o prevod medzi blízkymi osobami, preto je žaloba žalobcu dôvodná. Napokon rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 CSP výlučným procesným úspechom žalobcu v spore.

Proti tomuto rozsudku podali žalovaní v 1. a 2. rade odvolanie s návrhom, aby ho odvolací súd zmenil a žalobu zamietol. V odvolaní namietali nesprávnosť skutkových záverov a právneho posúdenia veci. Odvolatelia uviedli, že nedošlo k porušeniu zákonného predkupného práva žalobcu z dôvodu, že išlo o prevod medzi blízkymi osobami. Súd mal na základe vykonaných dôkazov dospieť k záveru, že medzi žalovanými v 1. a 2. rade existuje blízky vzťah podľa § 116 Občianskeho zákonníka, na preukázanie ktorého (blízkosti osôb a pociťovania ujmy ako vlastnej v prípade právnickej a fyzickej osoby) predložili súdu dôkazy, uviedli skutočnosti, individualizovali okolnosti, ktoré preukazujú existencie takého vzťahu, ktoré sa v konkrétnostiach prejavujú navonok, a to, ako právo člena družstva na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel a ďalšie práva, ktoré predstavujú akúsi nadstavbu bežných činností, ktoré preukazujú výraznú mieru prepojenia žalovaných v 1. a 2. rade. Členovia družstva opakovane vyhľadávajú pomoc, radu od žalovaného v 2. rade, a preto je ich vzťah potrebné kvalifikovať ako vzťah blízkych subjektov. Uvedené ustanovenie zákona za bodkočiarkou nevyžaduje bezprostrednú faktickú pomoc, resp. starostlivosť, ktorá je vlastná iným inštitútom súkromného práva. Vzťah blízkych osôb žalovaných má jednoznačne základ vo vzťahu družstva a člena družstva a na právach a povinnostiach vyplývajúcich z Obchodného zákonníka a zo stanov družstva, pričom intenzitu ich vzťahu umocňuje aktívna pomoc žalovaného v 2. rade, pričom je úplne irelevantné, aká je kvalita či kvantita takto poskytovanej vzájomnej pomoci a kontaktov. Žalovaní majú zároveň za to, že členský podiel žalovanej v 1. rade predstavuje majetkovú účasť člena družstva na majetku družstva, teda na majetku žalovaného v 2. rade. Vlastnícke právo žalovanej v 1. rade k predmetným nehnuteľnostiam zostalo nedotknuté, nakoľko k zmene vlastníka došlo len formálne, sporné nehnuteľnosti sú teraz vo vlastníctve družstva, čiže vo vlastníctve členov družstva, teda aj žalovanej v 1. rade. Z uvedeného dôvodu tiež nemohlo dôjsť k porušeniu zákonného predkupného práva žalobcu. Žalovaní zároveň namietali, že súd nesprávne posúdil prípustnosť danej určovacej žaloby. Ak súd odvodil prípustnosť od ust. § 40a OZ, zastávajú názor, že za osobitný predpis nemožno považovať uvedené ustanovenie zákona. Ust. § 40a OZ uvádza, že pokiaľ sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá, pričom pojem dovolať sa nie je použitý vo vzťahu k súdu. Občiansky zákonník tak nemá výslovne uvedené, že osoba sa môže na súde domáhať relatívnej neplatnosti v určených prípadoch tak, ako je to vyjadrenie textu právnych noriem, z ktorých vyplýva možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti, napr. neplatnosť skončenia pracovného pomeru, neplatnosť dražby a podobne. Žalovaní poukázali na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp.zn. 10Co/90/2016, v ktorom je riešená otázka prípustnosti žaloby o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu pri nerešpektovaní predkupného práva. Z rozhodnutia vyplýva, že jediná situácia, kedy by žaloba o určenie neplatnosti mohla mať úspech nastáva vtedy, pokiaľ by ostatní spoluvlastníci, ktorých predkupné právo bolo dotknuté, nemali záujem nadobudnúť prevádzaný spoluvlastnícky podiel a súčasne by mali za cieľ zabrániť tretej osobe vo vstupe do spoluvlastníckeho vzťahu. V takomto prípade žalobca znáša dôkazné bremeno ohľadne preukázania naliehavého právneho záujmu pre určenie neplatnosti zmluvy, rovnako ako dôkazné bremeno preukázania naliehavého právneho záujmu, z akého dôvodu chce zabrániť novému nadobúdateľovi získať spoluvlastnícky podiel. Pokiaľ oprávnení spoluvlastníci neponúknu alternatívne riešenie, kto by mal namiesto povinného nastúpiť, nemožno vyhovieť návrhu na rozhodnutie súdu určovacím výrokom. Nemožno totiž na povinnom spravodlivo požadovať, aby v spoluvlastníckom vzťahu zotrval, ani nemožno vynucovať zdržanie sa prevodu spoluvlastníckeho podielu z dôvodu zasahovania do jednej zo základných zložiek vlastníctva (spoluvlastníctva), a to práva s vecou (podielom) nakladať. Žalobca neprejavil záujem nadobudnúť spoluvlastnícky podiel od žalovanej v 1. rade a súd v napadnutom rozsudku uvedený názor súdu vyššej inštancie nerešpektoval a nezaoberal sa ním napriek tomu, že dané rozhodnutie bolo súdu prezentované pri prvom pojednávaní zástupcom žalovaných. Žalovaní ďalej zastávajú názor, že napadnutý rozsudok nerešpektuje ani pravidlo pomerného uplatňovania nárokov z porušenia zákonného predkupného práva, v zmysle ktorého má aktívny spoluvlastník právo dovolávať sa neplatnosti len pomerne, teda z každého spoluvlastníckeho podielu len jeho časti pripadajúcej na jeho podiel v pomere k podielom ostatných

spoluvlastníkov a nemôže sa dovolávať neplatnosti celého prevedeného podielu. Žalobca môže vykonávať len práva patriace jemu ako spoluvlastníkovi nehnuteľnosti, kde si môže zvoliť možnosť, ako k porušeniu predkupného práva pristúpi. Nemôže tieto práva vykonávať za ostatných spoluvlastníkov. Žalovaní zastávajú názor, že v tomto spore, ktorým by bolo rešpektované pravidlo pomerného uplatňovania nárokov z porušeného zákonného predkupného práva ustanovenia CSP a zodpovedal by potrebám praktického života, by výrok súdu mal znieť tak, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom na spornej nehnuteľnosti v určenom spoluvlastníckom podiele. Výrokom súdu o neplatnosti právneho úkonu dôjde k zneplatneniu celej kúpnej zmluvy, čo by v prípade viacerých predávajúcich k viacerým nehnuteľnostiam, spísanej na jednej listine kúpnej zmluvy, ktorých sa porušenie predkupného práva vôbec netýka, malo pre týchto predávajúcich, ale aj pre kupujúcich voči týmto predávajúcim nepriaznivé právne následky, spočívajúce najmä vo vrátení si poskytnutých plnení zo zmluvy. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom vlastne prinútil žalovanú v 1. rade zotrvať v spoluvlastníckom vzťahu a obmedzil ju v práve nakladať s vecou. Svojimi odvolacími námietkami poukazujúcimi na to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vytykajúcimi nesprávne právne posúdenie veci, žalovaní podľa posúdenia odvolacieho súdu uplatnili odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP. V odvolaní odvolateľmi formálne citovaný ďalší odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) CSP nebol podopretý konkrétnymi odvolacími námietkami a výhradami, ktoré by poukazovali na inú vadu konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a tak podľa posúdenia odvolacieho súdu nebol tento ďalší odvolací dôvod odvolateľom materiálne, a preto ani procesne účinne uplatnený. Odvolací súd v tejto spojitosti upriamuje pozornosť na záver vyplývajúci z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 90/2019 z 5. novembra 2019, v zmysle ktorého odvolací dôvod nemôže spočívať len na všeobecnom vyjadrení nespokojnosti s rozhodnutím bez bližšej špecifikácie vytykaných nesprávností v kontexte konkrétnych okolností prípadu. Napokon odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, musí prihliadať, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené. Naproti tomu, vo vzťahu k ostatným odvolacím dôvodom, je odvolací súd podľa ust. § 380 ods. 1 CSP viazaný ich vymedzením v odvolaní, a preto na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s ust. § 365 CSP dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil (por. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1269s).

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných uviedol, že blízky vzťah s poukazom na § 116 OZ je definovaný len vo vzťahu k fyzickým osobám a v prípade právnickej osoby by bolo možné takúto aplikáciu pripustiť vtedy, ak ide o vzťah fyzickej osoby k spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej je táto fyzická osoba jediným spoločníkom a zároveň konateľom, čo je neprípustné v prejednávanej príhode, nakoľko žalovaný v 2. rade je družstvom. Pokiaľ sa žalovaní vyjadrili, že akúkoľvek ujmu spôsobenú žalovanému v 2. rade by žalovaná v 1. rade ako jeho člen pocítovala ako ujmu vlastnú, žalobca uviedol, že sú to iba tvrdenia žalovaných, nakoľko v danom prípade nejde o blízke osoby, koncepcia OZ v nadväznosti na blízke osoby je viazaná na fyzické osoby. Je nutné dodať, že to, či jedna osoba bude pocítovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu, a či to pocítuje dôvodne, prislúcha uvážiť a rozhodnúť súdu. Súd posudzuje, či z hľadiska spoločenskej morálky, prihliadnúc na všetky dôležité okolnosti prípadu, môže určitá osoba dôvodne pocítovať ujmu spôsobenú inej osobe, ako ujmu vlastnú. Pokiaľ žalovaní poukázali na rozhodnutia súdov ČR, ktorý vyslovil názor, že blízkou osobou môže byť aj právnická osoba, žalobca upriamuje pozornosť na to, že sa v daných rozhodnutiach jedná o prípady, ak spoluvlastník vkladá spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti do spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorej je spoločníkom, ide o prevod spoluvlastníckeho podielu na osobu jemu blízku, avšak je nutné dodať, že v týchto prípadoch ide o tzv. jednoosobovú spoločnosť s ručením obmedzeným, teda o spoločnosť, kde jedna a tá istá osoba je konateľom a zároveň aj spoločníkom spoločnosti a nejde o družstvo, ako v prejednávanej príhode. Tvrdenia žalovaných o kvalifikovanej prepojenosti sú v tomto prípade účelové, aby sa vyhol určaniu relatívnej neplatnosti právnych úkonov - kúpnych zmlúv. K otázke prípustnosti určovacej žaloby žalobca uviedol, že súd sa dostatočne vysporiadal s touto otázkou a poukázal na samotné rozhodnutie. Uviedol, že v právnej praxi sa ustálil názor, ktorý je naďalej použiteľný aj po zmene procesnej úpravy, vykonanej od 01.07.2016, podľa ktorého dovoliť sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu možno mimosúdne oznámením osoby úkonom dotknutej, že sa dovoláva tejto neplatnosti, ale tiež formou námietky účastníka uplatnenou v občianskom súdnom konaní alebo návrhom na začatie občianskeho súdneho konania (porovnaj Zborník stanovísk, správ a rozhodnutí súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov IV, str. 425, tiež R 45/1986). V prípade, ak sa oprávnený

subjekt účinne dovolal neplatnosti právneho úkonu, je právny úkon neplatný od svojho začiatku ex tunc a nenastanú jeho právne účinky v podobe vzniku, zmeny, či zániku práv a povinností. Žalobca má za to, že vo vzťahu k ust. § 137 písm. d/ CSP je ust. § 40a OZ tým osobitným predpisom, ktorý pripúšťa možnosť žaloby podielového spoluvlastníka nehnuteľnosti o určenie neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu nehnuteľnosti na tretiu osobu pri nerešpektovaní zákonného predkupného práva. Je potrebné, aby súd rozhodnutím určil neplatnosť právneho úkonu v prípade, ak právne účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu zmluvnej strany neuznávajú. Pokiaľ žalovaní poukázali na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp.zn. 10Co/90/2016 k možnosti podania určovacej žaloby v prípade porušenia zákonného predkupného práva je nutné konštatovať, že rozsudok nemá žiadnu relevanciu, nakoľko podľa ust. § 137 písm. d) CSP sa existencia naliehavého právneho záujmu nepreukazuje. Žalobca si vybral zákonom umožnenú alternatívu, podal žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu, jeho žaloba jednoznačne smeruje voči všetkým účastníkom zmluvy, teda žalovaným v 1. a 2. rade, ktorí sú v spore pasívne vecne legitimovaní. Žalobca sa podanou žalobou domáha nápravy porušeného práva uvedením veci do pôvodného stavu, teda do stavu, aký existoval pred uzavretím namietaného právneho úkonu a právoplatné rozhodnutie súdu o neplatnosť právneho úkonu sa stáva určujúcim podkladom pre zmenu zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Čo sa týka aplikácie pravidla pomerného uplatňovania nárokov z porušenia zákonného predkupného práva, na ktoré poukázali žalovaní, je v danom prípade nedôvodná a v rozpore s judikatúrou a v rozpore so zákonom. Rozhodnutie, na ktoré poukázali, sa týka iba nahradenia prejavu vôle, v ktorom sa žalobkyňa domáhala nahradenia prejavu vôle súdnym rozhodnutím. Žalobca sa v danom konaní domáha určenia neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľností, a nie nahradenia prejavu vôle. Žalobca sa v žiadnom prípade nedomáhal prevodu celého spoluvlastníckeho podielu na svoju osobu. Toto pravidlo, na ktoré poukazuje súd prvej inštancie v danom rozhodnutí je možné uplatňovať v prípade, ak sa žiadalo nahradenie prejavu vôle. Žalobcom formulovaný petit je teda správny, nakoľko sa týka určenia neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

6. Žalovaní v odvolacej replike zotrvali na svojich tvrdeniach uvedených v odvolaní a na tom, že aj v prípade neplatnosti kúpnej zmluvy pre porušenie zákonného predkupného práva spoluvlastníka, sa práva porušeného spoluvlastníka podriaďujú pravidlu pomerného uplatňovania nárokov z porušeného zákonného predkupného práva. Zároveň uviedli, že momentálne na Okresnom súde v Michalovciach prebiehajú viaceré žaloby o neplatnosť zmlúv o prevode nehnuteľností, pričom žalobca ani v jednom prípade neuviedol, prečo nechce nového spoluvlastníka žalovaného v 2. rade, keď v mnohých prípadoch je to práve žalovaný v 2. rade, ktorý na sporných pozemkoch hospodári. Žalovaní z uvedených sporov nikdy na pôde nehospodárili a nikdy ju spoločne s ostatnými podielovými spoluvlastníkmi nevyužívali, ani sa o nej nedohadovali. Zo strany žalobcu ide len o bránenie žalovaným vykonávať ich vlastnícke právo, právo scudzit' nehnuteľnosti. Postavenie žalobcu sa napadnutým rozsudkom vrátilo do stavu, keď má opäť predkupné právo voči žalovanej v 1. rade tak, ako ho má zachované voči žalovanému v 2. rade.

7. Žalobca v odvolacej duplike uviedol, že s dôvodmi odvolania, vyjadreniami žalovaných sa nemožno stotožniť ani súhlasiť, lebo sú v rozpore so zákonom, skutočnosťou, judikatúrou a tvrdeniami, uvádzanými v tomto súdnom konaní. Aplikácia pravidla pomerného uplatňovania nárokov z porušenia zákonného predkupného práva, na ktoré poukazujú žalovaní, je v danom prípade nedôvodná a v rozpore s judikatúrou a v rozpore so zákonom. Rozsudok najvyššieho súdu 2Cdo/91/2008 sa týka problematiky nahradenia prejavu vôle, pričom sa k danej problematike žalobca podrobne vyjadril vo vyjadrení k odvolaniu. Konštatoval, že ak by žalobca mal na výber medzi nahradením prejavu vôle, v rámci ktorého možno aplikovať pravidlo pomerného uplatnenia nárokov s relatívnou neplatnosťou, rovnako s aplikáciou tohto pravidla, tak žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľností by stratila význam. Výber má zmysel vtedy, ak si môžem vybrať, či chcem nového vlastníka, ak chcem, tak môžem žiadať nahraďiť prejav vôle alebo, či vôbec nechcem nového spoluvlastníka, a ak vôbec nechcem nového spoluvlastníka, tak sa dovolám neplatnosti právneho úkonu. Právny názor o čiastočnej neplatnosti iba do pomernej výšky spoluvlastníckeho podielu je nielen v rozpore so zákonom, ale aj v rozpore so samotným zmyslom ustanovení o relatívnej neplatnosti. Uviedol, že z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že dovolávať sa relatívnej neplatnosti možno len celého právneho úkonu a nie iba do pomernej výšky zodpovedajúcej spoluvlastníckemu podielu.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaných ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenými osobami (§§ 359 až 361 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné (§§ 355 až 358 CSP), bez nariadenia pojednávania (§385 ods. 1 a contrario CSP), v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 CSP a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že nie je (odvolanie) dôvodné. Tento rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 18.1.2023 po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a na webovej stránke tunajšieho súdu, pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 CSP.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, a preto v súlade s ust. § 387 ods. 2 CSP v odôvodnení ťažiskovo konštatuje, že dôvody, na ktorých podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku spočíva rozhodnutie súdu prvej inštancie, považuje za vecne správne (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a tiež úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami (§ 387 ods. 3 veta prvá CSP). Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, reagujúc tým zároveň na podstatné argumenty žalovaných v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá CSP), odvolací súd dodáva:

Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo alebo ak súd opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývajú z prednesom strán sporu alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti, dôležitosti, zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192 a nasl. CSP.

Rozsudku súdu prvej inštancie nemožno vzhľadom na dôvod zamietnutia žaloby vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192, § 193, § 194, § 205 CSP, alebo že by súd prvej inštancie na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenie nesprávne vyložil. Súdu prvej inštancie v tomto smere nie je možné vytknúť žiadne pochybenie, a preto nie je ani dôvod na polemizovanie s jeho skutkovými závermi.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, to znamená vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je jeho omyl pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnym predpisov ide vtedy, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, prípadne ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach strán sporu).

Súd prvej inštancie na zistený skutkový stav použil správny predpis, správne ho aj vyložil a aplikoval, to znamená, z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil správne závery o právach a povinnostiach strán sporu, na čom nič nemenia ani skutočnosti uvedené v odvolaní žalovaných.

Žalovaní svojimi odvolacími námietkami spochybňujú správnosť posúdenia súdom prvej inštancie otázok procesnej prípustnosti určovacej žaloby a následne aj nesprávne vyhodnotené splnenie ponukovej povinnosti, nakoľko žalovaní tvrdili, že sa jednalo o prevod medzi blízkymi osobami.

Súd prvej inštancie sa dostatočne a presvedčivo vysporiadal s týmito tvrdeniami žalovaných a tiež zrozumiteľným, presvedčivým a dostatočne odôvodneným spôsobom formuloval svoje závery o prípustnosti určovacej žaloby a o neexistencii blízkeho vzťahu medzi žalovanými. Odvolací súd na tieto závery, ktoré majú logickú postupnosť, poukazuje a v celom rozsahu sa s nimi stotožňuje.

Podľa ust. § 137 písm. c) a d) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu (c/), alebo určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (d/).

Vychádzajúc zo znenia ust. § 137 písm. c) a d) CSP je možné vyvodiť, že CSP zásadne nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou žalôb o určenie právnej skutočnosti za podmienky, že to vyplýva z osobitného právneho predpisu. Takýmto právnym predpisom je napr. zák. č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (žaloba o neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa ust. § 77), zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (žaloba o neplatnosť dražby podľa ust. § 21 ods. 2), Občiansky zákonník (žaloba o neplatnosť výpovede nájmu bytu podľa ust. § 711 ods. 6). Pre tieto výnimky (podľa ust. § 137 písm. d/ CSP) je spoločné, že priamo osobitný právny predpis, resp. právna norma vo svojej dikcii priznáva oprávnenej osobe domáhať sa na súde určenia tejto právnej skutočnosti (napr. znenie ust. § 77 Zákonníka práce, znenie § 21 ods. 2 zák. č. 527/2002 Z. z., znenie § 711 ods. 5 Občianskeho zákonníka).

Možno súhlasiť so súdom prvej inštancie, že ide o žalobu o určenie právnej skutočnosti v zmysle ust. § 137 písm. d) CSP, pri ktorej nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem. Možnosť podania žaloby však musí vyplývať z osobitného predpisu. Na to, aby bolo možné prijať záver, či predmetná žaloba je prípustná v zmysle § 137 písm. d) CSP, je potrebné posúdiť, či je tu osobitný predpis, ktorý možnosť podania takejto žaloby pripúšťa.

Súd uzavrel, že osobitným predpisom, ktorý možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti pripúšťa, je v tomto prípade ust. § 40a OZ. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie o tom, že osobitným predpisom, ktorý možnosť podania žaloby o určenie právnej skutočnosti pripúšťa, je v tomto prípade ust. § 40a OZ, z dôvodov, ako ich podrobne uviedol súd prvej inštancie, preto ich odvolací súd neopakuje a v plnom rozsahu na ne odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

Odvolací súd zároveň konštatuje, že v prípade porušenia predkupného práva spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva má pri porušení povinností zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva na výber viaceru možností (viď odôvodnenie nižšie), medzi ktoré patrí aj možnosť domáhať sa žalobou vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu (§ 40a OZ). Tento názor je ustálený v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/173/2010 z 11. decembra 2012, sp. zn. 2Cdo 13/2018 z 29. novembra 2018, sp. zn. 7Cdo 46,47/2013 z 14. mája 2014).

Aj z rozhodnutia NS SR sp. zn. 2Cdo 28/2009 z 26. mája 2010 vyplýva záver, že „Určovacia žaloba by bola namieste vtedy, ak by žalobkyňa ako opomenutý spoluvlastník nemala záujem nadobudnúť prevedené spoluvlastnícke podiely a súčasne by chcela zabrániť tretej osobe vstúpiť do spoluvlastníckeho podielu“. Odvolací súd zároveň dopĺňa, že výklad ust. § 137 písm. d) CSP musí zodpovedať zmyslu a účelu tohto zákona, nesmie byť príliš formalistický, nezohľadňujúci to,

že Slovenská republika je právnym štátom v materiálnom zmysle, nie vo formálnom ponímaní, čo vysvetlil Ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 zo dňa 20.05.2009 slovami: „Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predstiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch.“ Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej). Aj z uvedeného dôvodu, by podľa odvolacieho súdu nebolo ústavne akceptovateľné, rovnako ako aj v súlade s čl. 3 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku, zamietnuť žalobu žalobcu a nepriznať ochranu jeho právu dovolať sa relatívnej neplatnosti, ktoré vyplýva z hmotnoprávneho predpisu - Občianskeho zákonníka (porovnaj aj rozhodnutie KS v Žiline sp. zn. 11Co/162/2019 zo dňa 15.októbra 2019).

Podľa ust. § 40a prvá veta Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1, § 471b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

Podľa § 140 OZ, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

V uvedenom ustanovení je upravené zákonné predkupné právo, ktoré má vecno-právny charakter. Ak niektorý zo spoluvlastníkov chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť na niekoho iného, musí ho najskôr ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom. Z hľadiska obsahu, účinkov a výkonu treba aj na predkupné právo vyplývajúce z § 140 OZ aplikovať uplatnením analógie legis v zmysle § 853 OZ všeobecnú úpravu o predkupnom práve, zaradenú do 8. časti druhej hlavy II. oddielu OZ (§ 602 až § 606 OZ.). Ustanovenia, ktoré sa týkajú iba zmluvného predkupného práva, sa nepoužijú.

Porušenie predkupného práva (§ 603 ods. 3 OZ) nemá za následok absolútnu neplatnosť zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva, má pri porušení povinností zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva na výber, či: a) sa bude žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu (§ 40a OZ); jeho žaloba musí v takom prípade smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené jeho predkupné právo, lebo tí sú pasívne legitimovaní, b) sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka; ak nadobúdateľ jeho výzve nevyhoví, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa; žalobe vyhovujúce rozhodnutie súdu nahradí v tomto prípade chýbajúci zmluvný prejav nadobúdateľa (§ 161 ods. 3 O.s.p., teraz § 229 CSP), c) sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Zákon v uvedených ustanoveniach ponecháva oprávnenému spoluvlastníkovi voľbu, či vôbec, prípadne ktoré z týchto riešení zvolí (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/173/2010 z 11.decembra 2012, sp. zn. 2Cdo 13/2018 z 29.novembra 2018).

V prejednávanej veci si žalobca ako osoba oprávnená z predkupného práva uplatnil nárok vyplývajúci z ust. § 603 ods. 3 OZ, uvedený v predchádzajúcom odseku pod písm. a), t.j. domáha sa vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o nepeňažnom vklade zo spoluvlastníka - žalovanej v 1. rade na tretiu osobu - žalovaného v 2. rade.

V konaní z hľadiska skutkového nebolo sporným, že došlo k porušeniu predkupného práva žalobcu zo strany žalovanej v 1. rade, ktorá uzavrela so žalovaným v 2. rade zmluvu o nepeňažnom vklade, keďže si nespĺnila svoju ponukovú povinnosť vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom.

Nakoľko sa žalobca dovolal relatívnej neplatnosti uvedenej zmluvy v zmysle ust. § 40a OZ, dôsledkom takéhoto úkonu je neplatnosť právneho úkonu spätne odo dňa uzavretia predmetnej zmluvy. Žalovaní však žalobcovo dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu neakceptovali. Odvolací súd má preto za to, že ust. § 40a OZ, ako aj § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. sú normami, ktoré umožňujú podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d)/ CSP. Pokiaľ hmotné právo dovolanie sa relatívnej neplatnosti pripúšťa, aj procesné právo musí takúto žalobu umožniť. Bez ohľadu na to, že ust. § 40a OZ výslovne na žalobu o neplatnosť neodkazuje, neobstojí zužujúci výklad žalovaných, ktorí v odvolaní namietali, že z ust. § 40a OZ nevyplýva právo žalobcu podať na súd žalobu o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

Výklad ust. § 137 písm. d) CSP musí byť v súlade so zmyslom a účelom zákona. Takýmto výkladom vzhľadom na horeuvedené možno jednoznačne dospieť k záveru, že žaloba o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu je prípustným procesným prostriedkom reparácie porušenia hmotného práva. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaných o neprípustnosti predmetnej žaloby.

Opodstatnenosť vyššie prezentovaného záveru vyplýva aj zo skutočnosti, že rozsudok, ktorým súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu týkajúceho sa nehnuteľností, je listinou, na základe ktorej správa katastra vyznačí formou záznamu stav pred týmto právnym úkonom (§ 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z.), čo samo osebe svedčí o prípustnosti žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu.

K odvolacej námietke žalovaných, že sa jednalo o prevod medzi blízkymi osobami, čo súd prvej inštancie nerešpektoval, odvolací súd uvádza, že sa stotožňuje s právnym záverom súdu prvej inštancie, že benefity deklarované žalovaným v 2. rade nad zákonom určený rozsah sami o sebe nezakladajú vzťah blízkej osoby.

Podľa ust. §116 OZ, blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

Blízke osoby rozdeľujeme do dvoch skupín: 1/ príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel, 2/ iné osoby. Osoby menované v bode 1/ sú blízkymi osobami bez akýchkoľvek ďalších podmienok. Stačí, ak sa preukáže vzťah potomka a predka, súrodenecký pomer alebo manželstvo. Aj osvojením sa vytvárajú vzťahy, ktoré možno zaradiť do tejto skupiny blízkych osôb. Iné osoby (bod 2/) nie sú blízkymi osobami automaticky. Predovšetkým musí medzi nimi jestvovať rodinný alebo obdobný pomer a ďalšou podmienkou je (kumulatívna podmienka), že ujmu, ktorú by utrpela jedna z osôb, by druhá z nich dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Rodinným pomerom je akýkoľvek príbuzenský vzťah, ktorý nemožno zaradiť do prvej skupiny. Obdobný pomer treba skúmať so zreteľom na skutočnosť, ktorá určuje vznik vzťahu medzi týmito osobami. Druhou podmienkou je to, že osoba by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Záver o tom je vecou posúdenia konkrétneho prípadu a nedá sa zovšeobecniť.

Zákon v ustanovení § 116 veta za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka nedáva priamu odpoveď na otázku, ktoré kritériá je nevyhnutné vziať do úvahy pri aplikácii ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka za bodkočiarkou a nestanovuje žiadne presné kritériá, z ktorých by záver o tom, že ide o osobu blízku, vyplýval. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný, založený na rôznych väzbách a okolnostiach. Aby tak rozhodnutie o existencii blízkosti osôb bolo správne, zákonné a spravodlivé, nie je možné určiť presné hranice, kedy vzťah

týchto osôb už naberá charakter vzťahu blízkej osoby. Citované ustanovenie je totiž jednou z právnych noriem, ktoré právna teória nazýva právnou normou s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. normou, ktorých hypotéza nie je stanovená právnym predpisom a ktorá tak prenecháva súdu na zvážení v každom jednotlivom prípade, aby sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Napriek tomu je možné aspoň všeobecne uviesť, že pri prijímaní záveru súdu budú podstatné napr. také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti (i keď tento znak nemusí byť ešte sám osebe určujúci), aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov alebo ak ide o rozvedených manželov nielen z pohľadu starostlivosti o spoločné deti, či takéto osoby prejavujú o seba záujem v závažných prípadoch, v chorobe, starobe a v núdzi (uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/32/2017 z 27. júna 2018).

V súdnej praxi badať snahu rozšíriť pojem blízkej osoby, a to pomocou analógie (§ 853 OZ) i na právnické osoby. Tak je tomu najmä pri aplikácii pojmu „blízka osoba“ vo vzťahu k prevodu spoluvlastníckeho podielu na blízku osobu. Avšak aj v takom prípade musí vzťah konajúceho subjektu a „blízkej osoby“ vykazovať určité vlastnosti. Možno tak uvažovať najmä v prípade, ak je fyzická osoba spoločníkom, členom alebo zamestnancom právnickej osoby alebo má k nej iný obdobný vzťah a súčasne sa jej pomery právnickej osoby podstatným spôsobom dotýkajú.

Rozhodovacia prax súdov SR (KS Nitra sp. zn. 5Co/145/2013 z 28.mája 2014, KS Bratislava sp. zn. 5Co/235/2013 z 17.júna 2014 - obe rozhodnutia uvádzané žalovanými) vychádza z názoru, že z analogického použitia ustanovenia § 116 OZ možno vyvodíť, že za osobu blízku právnickej osobe možno tiež považovať fyzickú osobu, ktorá je spoločníkom, členom alebo zamestnancom právnickej osoby alebo ktorá má k právnickej osobe obdobný vzťah a súčasne, keby dôvodne pociťovala ujmu, ktorú by utrpela právnická osoba ako vlastnú ujmu. O takýto vzťah ide najmä v prípade vzťahu fyzickej osoby k spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej je táto fyzická osoba jediným spoločníkom a zároveň aj konateľom (pozri § 105a a § 132 OBZ). Z uvedeného vyplýva, že vzťah blízkych osôb sa zakladá jednak na príbuzenstve a na manželstve alebo ak ide o osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, za predpokladu, že ich vzťahy vykazujú takú kvalitu, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú.

Krajský súd v Bratislave v rozhodnutí sp. zn. 5Co/235/2013 z 17.júna 2014 zaujal názor, že ak je fyzická osoba spoluvlastníkom nehnuteľnosti a zároveň spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným, potom táto fyzická osoba a právnická osoba majú spoločný personálny prvok - fyzická osoba ako subjekt spoluvlastníckeho práva je súčasne ako spoločník subjektom, ktorý sa podieľa na vytvorení základného imania spoločnosti, ručí za záväzky spoločnosti v zákonom ustanovenom rozsahu a podieľa sa na zisku spoločnosti. Toto personálne a majetkové prepojenie osôb možno za použitia analógie kvalifikovať ako vzťah obdobný rodinnému vzťahu v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka a súčasne zakladá stav, keď ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, by druhá osoba pociťovala ako vlastnú ujmu. Ak vkladá spoluvlastník svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti do spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorej je spoločníkom, ide o prevod spoluvlastníckeho podielu na právnickú osobu ako osobu jemu blízku a predkupné právo podľa § 140 Občianskeho zákonníka ostatným spoluvlastníkom nevzniká.

Odvolací súd však zdôrazňuje, že obe rozhodnutia riešili otázku blízkej osoby v prípade vzťahu fyzickej osoby k spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej je táto fyzická osoba jediným spoločníkom a zároveň aj konateľom, pričom v prejednávanej veci však o takýto prípad nešlo.

Spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá má jediného spoločníka a družstvo sú odlišné formy obchodných spoločností, pre ktoré sú vlastné ich charakteristické znaky. Na rozdiel od špecifik vymedzených bližšie v predchádzajúcom odseku týkajúcich s.r.o., ak je fyzická osoba spoluvlastníkom nehnuteľnosti a zároveň (jediným) spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným, v prípade družstva je družstvo spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečenia hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov (§ 221 ods. 1 Obchodného

zákonníka, ďalej ObZ), pričom musí mať najmenej päť členov, to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby (221 ods. 3 prvá veta ObZ). Člen družstva sa síce podieľa na základnom imaní družstva svojim členským vkladom (§ 223 ObZ), avšak členovia družstva neručia za záväzky družstva (§ 222 ods. 2 ObZ). V prípade s.r.o. s jediným spoločníkom základné imanie spoločnosti predstavuje majetok výlučne daného spoločníka, pričom ten ručí za záväzky spoločnosti. V prípade družstva je imanie tvorené viacerými subjektmi (minimálne päť fyzických osôb alebo dve právnické osoby), ktoré neručia za záväzky družstva. V prejednávanej spore zapisované základné imanie žalovaného v 2. rade predstavuje suma 1.250,- eur, pričom základný členský vklad predstavuje sumu 1,- euro. Členský vklad žalovanej v 1. rade ako člena družstva predstavuje suma 1,- euro. Rovnako ako v s.r.o. aj v prípade družstva sa člen družstva podieľa na zisku, pričom ak zo stanov nevyplýva niečo iné, určí sa podiel člena na zisku určenom na rozdelenie medzi členov pomerom výšky jeho splateného vkladu k splateným vkladom všetkých členov; u členov, ktorých členstvo v rozhodnom roku trvalo len časť roka, sa tento podiel pomerne kráti (§ 236 ObZ). Skutočnosť, že sa člen družstva podieľa na zisku je jedným zo základných cieľov, za ktorým sa družstvo zriaďuje. Práva člena družstva špecifikované žalovanými ako právo na podiel na zisku, právo podieľať sa na riadení, ktoré môže uplatniť prostredníctvom členskej schôdze, právo na vyrovnací podiel patria medzi základné práva spojené s členstvom v družstve, ktoré sú charakteristické pre daný druh obchodnej spoločnosti, preto podľa názoru odvolacieho súdu nie sú dôkazom preukázania blízkosti osôb a pociťovania ujmy ako vlastnej v prípade právnickej a fyzickej osoby. Rovnako aj zabezpečenie hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov je účelom založenia družstva, preto poskytovanie benefitov členom družstva nad rámec bežných činností tak, ako ich špecifikovali žalovaní, nie je prejavom vzťahu blízkosti osoby tak, ako to chápe ust. § 116 OZ.

Takéto personálne a majetkové prepojenie osôb nemožno za použitia analógie kvalifikovať ako vzťah obdobný rodinnému vzťahu v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka a súčasne nezakladá stav, keď ujmu, ktorú by utrpela jedna z nich, by druhá osoba pociťovala ako vlastnú ujmu.

V rámci druhej kategórie blízkych osôb (Dôvodné pociťovanie ujmy ako vlastnej) musí byť kumulatívne so vzťahom splnená druhá podmienka, a to, že osoba by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovala ako vlastnú. Podmienka pociťovania ujmy inej osoby ako ujmy vlastnej svedčí o istej kvalite a intenzite vzájomného vzťahu, ktorý tieto osoby medzi sebou majú. Tento vzťah musí byť pritom vzájomný, to znamená, že nestačí, ak jedna z osôb by pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú, ale musí to platiť aj opačne.

Pociťovanie ujmy niekoho iného, ako ujmy vlastnej je podmienkou subjektívnou, nestačí však iba tvrdenie dotknutých osôb, že ujmu iného pociťujú ako svoju vlastnú. Práve „dôvodnosť“ takéhoto „pocitu“, ktorá je explicitne vyjadrená v ustanovení § 116 OZ vnáša do posudzovania vzájomného vzťahu prvok objektívnosti. Posudzovať by sa malo, či si osoby vzájomne prejavujú záujem, či si pomáhajú, ak žijú v spoločnej domácnosti, skúmajú sa pomery, v akých spoločne žijú a pod. Napriek objektivizujúcemu prvku „dôvodnosti“ pociťovanej ujmy ako vlastnej je splnenie tejto podmienky veľmi individuálne a je potrebné ho skúmať v každom jednotlivom prípade individuálne. Súd sa teda musí zaoberať vzťahom posudzovaných osôb komplexne – z hľadiska objektívneho a z hľadiska spoločenskej morálky (Občiansky zákonník I, 2. vydání, 2019, s. 789 - 793: G. G.).

Aj podľa názoru odvolacieho súdu nebola v preskúmvanej veci preukázaná u žalovaných vzájomnosť pociťovania ujmy ako vlastnej, keďže družstvo nebude pociťovať ujmu svojho člena ako ujmu vlastnú, teda v ich vzťahu chýba kvalitatívny prvok. Odvolací súd sa preto nestotožnil s odvolacou argumentáciou žalovaných o blízkosti ich vzťahu.

Pokiaľ žalovaní poukázali na rozhodnutia NS ČR, odvolací súd poznamenáva, že tieto nepatria do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a preto nie sú pre odvolací súd záväzné.

S prihliadnutím na čl. 3 základných princípov CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017, sp. zn. 6Cdo/129/2017).

Nenáležitá je odvolacia námietka žalovaných, že k zmene vlastníka sporných nehnuteľností došlo len formálne. Uzavretím predmetnej zmluvy na spoluvlastnícke podiely žalovaná v 1. rade stratila všetky oprávnenia vlastníka veci (vec držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním). Všetky tieto oprávnenia nadobudol žalovaný v 2. rade, ktorý aj napriek tomu, že žalovaná v 1. rade je jeho členom a podieľa sa na zisku družstva, môže tieto nehnuteľnosti (spoluvlastnícky podiel na nich) držať, užívať, požívať ich plody a úžitky, ale najmä bez vedomia či súhlasu žalovanej v 1. rade s nimi nakladať.

Rovnako odvolacia námietka žalovaných, že napadnuté rozhodnutie nerešpektuje pravidlo pomerného uplatňovania nárokov z porušenia zákonného predkupného práva nie je dôvodná.

Ako vyplýva z ust. § 140 OZ, ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

Zákonné predkupné právo majú všetci spoluvlastníci. Ak ich je teda viac, je nevyhnutné, aby sa dohodli na výkone predkupného práva a nič nebráni tomu, aby dohodli, že spoluvlastnícky podiel odkúpi len jeden z nich. Iba v prípade, ak sa nedohodnú o výkone predkupného práva a majú o neho záujem viacerí, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

V prejednávanej veci predmetom sporu nie je žaloba o nahradenie prejavu vôle, ktorou by sa žalobca domáhal voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých podiel kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka a ak nadobúdateľ jeho výzve nevyhoví, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa, preto nebolo dôvodné ani preukazovať, či došlo k dohode žalobcu s ostatnými spoluvlastníkmi o výkone predkupného práva, v zmysle ktorej má právo na vykúpenie celého spoluvlastníckeho podielu nadobudnutého žalovaným v dôsledku porušenia predkupného práva alebo či si ostatní spoluvlastníci vo vzťahu k žalovanému svoje predkupné právo voči nemu ponechali aj naďalej, a teda neprejavili výslovne vôľu, že nemajú záujem o tento spoluvlastnícky podiel.

Predmetom sporu bolo určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu, zmluvy o nepeňažnom vklade uzavretej medzi žalovanými, a preto nemožno hovoriť o neplatnosti časti právneho úkonu vo vzťahu k nejakému podielu, ale relatívne neplatný je úkon ako taký, teda celá kúpna zmluva uzavretá medzi žalovanými, bez ohľadu na to, či sa iní spoluvlastníci domáhali vyslovenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu alebo nie. Účel predkupného práva, predmetom ktorého je spoluvlastnícky podiel a spôsob jeho realizácie, vylučuje čiastočnú relatívnu neplatnosť právneho úkonu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2021, sp. zn. 8Cdo 208/2019, R 5/2022).

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP v prejednávanej veci neboli preukázané a odvolanie podané žalobcom nie je dôvodné, a preto napadnutý rozsudok vo vyhovujúcom výroku, ako aj v súvisiacom výroku o trovách konania, ktorý má základ v plnom procesnom úspechu žalobcu v spore, ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

Podľa ust. § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

Podľa ust. § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

V odvolacom konaní mal žalobca plný procesný úspech, a preto mu v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným, ktorí boli v odvolacom konaní neúspešní. Na tomto základe odvolací súd priznal žalobcovi nárok náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 2:1 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné (§ 355 CSP).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred

diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP)